

deSingel

Internationale Kunstcampus

MUZIEK

BLAUWE ZAAL
GROTE PODIA

SCHERZI MUSICALI
olv. **NICOLAS ACHTEN**
WO 11 JAN 2012

2011-2012 HÄNDEL

LAUTTEN COMPAGNEY
OLV. WOLFGANG KATSCHNER
WO 14 DEC 2011

ORCHESTRA & CHOIR OF THE ACADEMY OF ANCIENT MUSIC
OLV. RICHARD EGARR
ZA 17 DEC 2011

SCHERZI MUSICALI **OLV. NICOLAS ACHTEN** **WO 11 JAN 2012**

CAFÉ ZIMMERMANN
OLV. CÉLINE FRISCH
WO 15 FEB 2012

inleiding **Bruno Forment / 19.15 uur / blauwe foyer**

begin **20.00 uur**
pauze omstreeks **20.50 uur**
einde omstreeks **21.55 uur**

teksten programmaboekje **Bruno Forment**
vertaling Italiaanse teksten **Bart Van Den Bossche**
coördinatie programmaboekje **deSingel**

SCHERZI MUSICALI . NICOLAS
ACHTEN muzikale leiding, bariton,
tripelharp en klavecimbel **MARIE DE**
ROY sopraan **BENOÎT LAURENT** hobo

O NUMI ETERNI
CANTATE ITALIANE DI HAENDEL
PER SOPRANO, BASSO, E STRUMENTI

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL (1685-1759)

Cantate 'Ah! crudel, nel pianto mio', HWV78 **24'**
voor sopraan, hobo, strijkers en basso continuo

Concerto voor hobo, strijkers en basso continuo in g, HWV287 **11'**
Grave
Allegro
Largo
Allegro

Cantate 'Spande ancor a mio dispetto', HWV165 **9'**
voor bas, 2 violen en basso continuo

PAUZE

Cantate 'O numi eterni' (La Lucrezia), HWV145 **19'**
voor sopraan en basso continuo

Concerto grosso in G, opus 3 nr 3, HWV319 **8'**
Largo e staccato
Allegro
Adagio
Allegro

Cantate 'Cuopre tal volta in cielo', HWV98 **10'**
voor bas, 2 violen en basso continuo

Duet 'Una guerra ho dentro il seno', HWV122 **2'**
voor sopraan, bas en orkest (uit 'Apollo e Dafne')

gelieve uw GSM uit te schakelen

De inleidingen kan u achteraf beluisteren via www.desingel.be
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.

Op www.desingel.be kan u uw visie, opinie, commentaar, appreciatie, ...
betreffende het programma van deSingel met andere toeschouwers delen.
Selecteer hiervoor voorstelling/concert/tentoonstelling van uw keuze.
Neemt u deel aan dit forum, dan maakt u meteen kans om tickets te winnen.

Bij elk concert worden cd's te koop aangeboden door 't KLAverVIER,
Kasteeldreef 6, Schilde, 03 384 29 70 > www.tklavervier.be

Grand café deSingel

open alle dagen 9 > 24 uur
informatie en reserveren +32 (0)3 237 71 00
www.grandcafedesingel.be
drankjes / hapjes / snacks / uitgebreid tafelen

ET IN ARCADIA 'MONSÙ ENDEL'

Tijdens de zomer van 1706 nam de loopbaan van Georg Friedrich Händel (1685-1759) een hoogvlucht toen de eenentwintigjarige meester van Hamburg naar Florence verhuisde. Wat wellicht bedoeld was als een kort gastverblijf mondde uit in een drieënhalf jaar durende 'Grand Tour' langs vier muzikale hoofdsteden: Florence (waar in 1707 'Vincer se stesso è la maggior vittoria' in première ging), Napels (waar 'Aci, Galatea e Polifemo' in 1708 op applaus werd onthaald), Venetië (waar 'Agrippina' in 1710 op de planken kwam) en last but not least Rome (waar Händel in respectievelijk 1707 en 1708 'Il trionfo del Tempo e del Disinganno' en 'La Resurrezione' aan het papier toevertrouwde). Dit concertprogramma licht schitterende voorbeelden uit het oeuvre van de 'Italiaanse' Händel, een scheppings-periode die biografisch in nevelen gehuld is maar muzikaal als één van de meest indrukwekkende hoofdstukken uit de barokliteratuur geldt. Daarnaast wordt stilgestaan bij wat er aan Händels 'Italiaanse Reise' voorafging.

Het **Concerto voor hobo, strijkers en basso continuo in sol-klein (HWV287)**, dat vaak Händels 'Derde' Hoboconcerto wordt genoemd, stamt vermoedelijk uit de periode 1703-5, met andere woorden uit Händels Hamburger jaren. Pas in 1863 verscheen een eerste gedrukte editie van dit werk op basis van een handgeschreven kopie. Händels autograaf werd tot op heden niet teruggevonden waardoor zijn auteurschap betwist blijft. Indien deze compositie effectief zo oud is als gedacht wordt, gaat het om één van de allereerste hoboconcerto's uit de muziekgeschiedenis. Stilistisch gezien is het alleszins plausibel dat dit concerto uit de vermeende context afkomstig is: zijn opbouw (langzaam-vlug-langzaam-vlug) neigt naar de vierdelige, laatzeventiende-eeuwse 'concerto da chiesa', inhoudelijk heeft het dan weer raakpunten met de Franse suite ten tijde van Lodewijk XIV. De eerste beweging (Grave) is een heuse ouverture met gepunteerde ritmiek en enkele interessante modulaties naar het einde toe. Volgt een luchtig, dansant Allegro waarin Lully's stijl ver zoek is maar dat thematisch verwant is aan Händels Trionsonate opus 2 nr 6 (wat krediet toevoegt aan zijn vermeend auteurschap). Ten derde is er een zangerige Sarabande (Largo), die net als de voorgaande beweging in si mol-groot staat. Het concerto wordt besloten met een menuetachtig Allegro waarin de hobosolo al het orkestrale weefsel binnendringt vooraleer het eerste

ritornello cadensgewijs is beëindigd.

Het **Concerto grosso in sol-groot (HWV319)**, dat op 29 september 1739 werd voltooid, is dan weer een product van de Londense Händel. Als eerste van de 'Twelve grand concertos for Violins &c. in seven parts' rolde het in 1740 van Walshs drukpers, met als opusnummer zes ('Opera Sexta'). Aan de oorspronkelijke zeven partijen ('Violino primo concertino', 'Violino secondo concertino', 'Violino primo ripieno', 'Violino secondo ripieno', 'Viola' (altviool), 'Violoncello [concertino]' en 'Basso Continuo') werden nadien twee hobostemmen toegevoegd. De introductie, A tempo giusto, kent meteen een buitengewoon verloop: na de klassieke inzet met dialogen tussen de ripienogroep (tutti) en de twee violen begint de harmonie halverwege de beweging bizarre wendingen te nemen, leidend tot een halve cadens in sol-klein. Niets doet vermoeden dat het eropvolgende Allegro zo'n levendige 'Schwung' in zich zal hebben, met een baslijn die trommelgewijs voor de aanhoudende stuwkracht zorgt. Het Adagio in mi-klein is dan weer een zuiver Händeliaanse cantilene in driekwartsmaat met zangerige passages voor violen en cello. Een handvol maten cadenseert naar het tweede Allegro, dat zich laat kenmerken door imitaties tussen de concertinoviolen. Tot slot krijgt de luisteraar er nog een dansje in 6/8-maat bovenop.

Vooraleer Händel voet aan wal zette op Britse bodem doorzwom hij heel wat andere muzikale wateren, met name die van het staatkundige conglomeraat Italië. Volgens John Mainwarings 'Memoirs of the life of the late George Frederic Handel' (1760) was het op uitnodiging van Ferdinando de' Medici, Groothertog van Toscane, dat Händel zich mocht vervolmaken in het Mekka van de moderne muziek. Deze "prince", schrijft Mainwaring, "was a great lover of the art [muziek] for which his country [Italië] is so renowned. Handel's proficiency in it, not only procured him access to his Highness, but occasioned a sort of intimacy betwixt them: they frequently discoursed together on the state of Music in general, and on the merits of Composers, Singers, and Performers in particular. The Prince would often lament that Handel was not acquainted with those of Italy; shewed him a large collection of Italian Music; and was very desirous he should return with him to Florence." Maar Händel bleek niet onder de indruk van

de Italiaanse partituren, integendeel: “he thought it so very indifferent, that the Singers, he said, must be angels to recommend it. The Prince smiled at the severity of his censure, and added, that there needed nothing but a journey to Italy to reconcile him to the style and taste which prevailed there.” En zo gebeurde het, een jaar na deze anekdote.

Anno 1706 was het Italiaanse cultuurleven helemaal in de ban van de ‘Accademia degli Arcadi’ (‘Academie der Arcadiërs’), het literaire genootschap dat op 5 oktober 1690 werd opgericht door vrienden van de in 1689 overleden ex-koningin Christina van Zweden. Tegen Händels aankomst was de Arcadia geëvolueerd van een Romeins onderonsje tot een supraregionaal netwerk met vertakkingen tot in de uithoeken van het Italiaanse Schiereiland. Inhoudelijk was de vereniging gericht op de heropleving van de Italiaanse letteren, met nadruk op de lyrische poëzie. Door zichzelf pastorale pseudoniemen aan te meten en in een trant te dichten die aanleunde bij de klassieke sonnetten van Petrarca reageerden de Arcadiërs tegen de ‘slechte smaak’ van Giambattista Marino en consoorten. Het is echter de vraag of ze in dit ‘antibarokke’ opzet slaagden: bij nader inzien blijkt menig Arcadisch hersenspinsel niet van enig ‘Marinisme’ gespeend te zijn. Veel gedichten doen bovendien stereotiep aan, met plotlijnen die porseleinen herders, nimfen, goden en godinnen steevast laten ineenkrimpen bij de minste erotische gedachte of aantrekkingskracht tot het andere geslacht. Dit laatste wijst niet noodzakelijk op homo-erotiek maar vloeide bovenal voort uit de kerkelijke, moralistische en/of rationalistische achtergrond van veel Arcadiërs – hoewel het één het ander zeker niet hoeft uit te sluiten.

Neem nu **‘Ah! crudel, nel pianto mio’ (HWV78)**, een cantate voor sopraan, hobo, strijkers en basso continuo. Na een uitgebreide sinfonia in da capovorm (de tempoloze openingsbeweging wordt na het Adagio hernomen) en concertante stijl (let op de meeslepende hobopartijen) drukt een verstoten minnaar zijn klachten uit (Adagio in e). Unisonostrijkers ondersteunen de hymnische zanglijn met een beklemmende begeleiding. Bedrieglijke harmonieën verklanken de dito aard van degene tot wie de sopraan (of soprano) zich richt. Stilistisch neigt de eerste aria naar de cantates van Alessandro Scarlatti en Giovanni Bononcini, die net als Händel de Arcadische milieus frequenteerden. In het eropvolgende recitatief, ‘Non sdegenerai d’amar’, wordt de bestemming beschuldigd van wispelturigheid. De tweede aria, ‘Di quel bel che il ciel di diede’, klinkt even zwaarmoedig (do-klein). Een accompagnatorecitatief (‘Balena il cielo’) brengt de cantate naar een hoogtepunt: bliksem, storm en een opgeklarde hemel symboliseren de hoop van de zanger dat zijn of haar standvastigheid tot een even standvastige relatie zal leiden. De slotaria ‘Per trofei di mia costanza’ benadrukt deze gedachte via hoopvolle strijkers en hobo’s

in de meer zonnige toonaard van sol-groot.

Waarschijnlijk was ‘Ah! crudel, nel pianto mio’ één van de zeventien cantates die Händel aan markies Francesco Maria Ruspoli (1672-1731) opdroeg, een notoir aanhanger van de Arcadia. Elke zondagnamiddag hield Ruspoli een ‘conversazione’ in zijn Palazzo Bonelli waarop profane cantates met continuobegeleiding werden uitgevoerd. Bij gelegenheid verhuisde het gezelschap naar Ruspoli’s villa in Vignanello of werden er ‘stromenti’ bij het ensemble gevoegd – dit laatste is het geval in ‘Ah! crudel, nel pianto mio’, dat met zekerheid werd gespeeld op 2 september 1708 maar mogelijk al een jaar voordien het daglicht zag. De residentie van ‘Monsù Endel’ bij Ruspoli (ca. januari 1707-april 1708) leverde de maestro geen vaste betrekking op maar wel kost en inwonen, naast een bed dat speciaal voor hem werd gehuurd. Antonio Caldara had in 1709 meer geluk toen hij door Ruspoli tot kapelmeester werd benoemd.

‘O numi eterni’ ofte ‘La Lucrezia’ (HWV145) is één van de circa tachtig continuocantates die we van Händel kennen. De anonieme tekst, die verwant is aan Benedetto Pamphili’s ‘Lucrezia romana’ (‘Lasciato havea l’adultero superbo’, 1690) voor Alessandro Scarlatti, werd mogelijk maar niet zeker in Rome door Händel onder handen genomen. Papieranalyse van het handschrift suggereert een ontstaansdatum vóór 1706, terwijl historische bronnen wijzen op de cirkel rond Ruspoli, waar de cantate volgens een overgeleverde rekening op 31 augustus 1709 gekopieerd werd. Nog een andere hypothese stelt dat Händel ‘La Lucrezia’ in augustus 1708 opdroeg aan de beroemde sopraan Margarita Durastanti, die gelijktijdig met de componist in Rome arriveerde (1707). Het stuk kan echter evengoed in Florence of Venetië het daglicht hebben gezien. Kortom, we blijven in het duister tasten...

Hoedanook is ‘La Lucrezia’ één van de weinige barokcantates die naar een historisch drama (in plaats van een ahistorische, pastorale setting) verwijzen, namelijk de verkrachting van Lucretia door Sextus Tarquinius, zoon van de Etruskische koning Tarquinius Superbus (zesde eeuw vóór Christus). Was Lucretia in Romeinse tijden een politiek embleem van de omverwerping van de Etruskische tirannie, leidend tot de stichting van de Romeinse Republiek, groeide zij in de middeleeuwen en renaissance uit tot een toonbeeld van zedigheid omwille van haar zelfmoord, waarmee ze de eer van haar familie redde. Händel benaderde het gegeven met uitgesproken ernst en zin voor retoriek: hij begon en besloot zijn partituur met het pathetische fa-klein, legde de conventionele vormschema’s naast zich neer en gebruikte een waaier aan affectgeladen gebaren, waaronder kleine secunden, overmatige kwarten en verminderde kwinten.

In de aria 'Già superbo del mio affanno' wordt Tarquinius als een wreedaard geportretteerd, met alle harmonische heksentoeën vandien (let op de toonzetting van 'fatal' in het B-couplet!). De tweede aria, 'Il suol che preme', benadrukt met hoekige melodieën het gevoel van bezoedeling dat het beeld van de verkrachter bij Lucretia oproept. In plaats van een derde recitatief-ariapaar is er vervolgens een doorgecomponeerde 'scène' die in recitatief begint en eindigt, met daartussen een Furioso, Adagio, Larghetto, Sostenuato, Arioso en Furioso. Om slechts één curiositeit aan te halen uit de zes middenbewegingen: het Larghetto ('Alla salma infedel') herbergt niet alleen een pseudo-ostinatobas die chromatisch daalt, zoals het dergelijke lamenteën betaamt, maar schrijft ook een 'obligate' melodie voor aan de klavecijnist.

'Spande ancor a mio dispetto' (HWV165) is één van de weinige bascantates die we van Händel, en bij uitbreiding van de Arcadische generatie, kennen. Het is ietwat roekeloos om dit werk – op basis van het gebruikte papier – als een cantate uit 1707 voor Pietro Ottoboni te bestempelen. Net als Ruspoli hield deze Romeinse kardinaal wekelijkse bijeenkomsten in zijn Palazzo della Cancelleria, zij het 's woensdags en met grootheden als Archangelo Corelli als muzikale attractiepolen. Händel kan echter evengoed papier uit Rome gebruikt hebben om de compositie elders en later neer te schrijven. Naar onze mening zou de cantate ook in Napels tot stand kunnen zijn gekomen, dit ten tijde van 'Aci, Galatea e Polifemo' (16 juni 1708) en met de vertolker van Polifemo (Giuseppe Maria Boschi, Antonio Francesco Carli of Antonio Manna?) en 'Cuopre talvolta il cielo' (zie onder) in gedachten (een bas met een omvang van tweeënhalf octaaf).

'Spande ancor a mio dispetto' evoceert een storm als metafoor van innerlijke rusteloosheid. In de openingsaria vergelijkt de zanger zijn 'hart, dat in de borst wegwijnt ten aanzien van het onverbiddelijke lot', met een 'dichte en donkere wolk'. De mi klein-toonaard en druk dialogerende violen vertalen dit Arcadische natuurtafereel tot pakkende muziek. In het eropvolgende accompagnato wordt een wel heel 'diepe' zee opgeroepen die in de slotaria 'Da balza in balza' (sol groot) hoge golven produceert (let op de rusteloze vioolpartijen).

'Cuopre tal volta il cielo' (HWV98), tevens voor bas, twee violen en continuo, kan des te zekerder aan Händels Napolitaanse verblijf (1708) gekoppeld worden. Het openingsaccompanato en de eerste aria ('Tuona, balena, sibilla il vento', in re-groot) schilderen wederom een storm met respectievelijk 'vallende' figuren (van de eerste naar de tweede viool) en een jachtige baslijn met intervalsprongen in de zangpartij. Daarna legt een recitatief het verband tussen het natuurbeeld en het gezicht van de

geliefde, dat blijkbaar regelmatig stormachtige trekken vertoont. In de aria 'Per pietà, de' miei martiri' (sol-klein) smeekt de zanger om medelijden middels contrapuntische kunstgrepen (in alle vier partijen!) en een coloratuur op het woord 'fugace' ('vluchtig').

'Una guerra ho dentro il seno', tenslotte, is geen zelfstandige cantate maar een uittreksel uit **'Apollo e Dafne' ofte 'La terra è liberata'** (HWV122), de dramatische cantate die Händel anno 1708 begon te componeren maar pas in 1710 te Hannover voltooide. Het is meteen één van Händels meest ambitieuze partituren uit zijn Italiaanse periode, met rollen voor sopraan en bas (opnieuw dezelfde vertolker als Polifemo?), twee hobo's, fagot, strijkers en continuo. De plot, die teruggaat op Ovidius' 'Metamorfosen' en Petrarca's 'Canzoniere', handelt over de straf die Apollo vanwege Cupido opgelegd kreeg voor zijn hoogmoed: hij wordt dolverliefd op Daphne, een volgeling van Diana die haar maagdelijkheid koste wat het kost wil behouden en bijgevolg niet ingaat op Apollo's avances. Wanneer Apollo Daphne uiteindelijk weet vast te grijpen, transformeert Diana de nimf in een laurier, die Apollo belooft met zijn tranen te zullen bewateren. Het duet 'Una guerra ho dentro il seno' wordt door de protagonisten gezongen nadat Apollo is uitgebarsten omwille van Daphnes trouw aan Diana. Het gekibbel van de muziekgod en de frêle nimf inspireerde Händel tot een tarantella, een Italiaanse volksdans in 12/8 met een komisch karakter.

'Lucretia en Tarquinius' (1610) van Peter Paul Rubens (1577-1640)

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

Cantate 'Ah! crudel, nel pianto mio', HWV78

voor sopraan, hobo, strijkers en basso continuo

Sinfonia

Aria

Ah, crudel, nel pianto mio
Ch'è di fe' limpido rio,
specchia un dì tuoi vaghi rai,
Nel mirar tante mie doglie,
cangerai forse allor voglie,
e d'amar non sdegenerai.

Recitativo

Non sdegenerai d'amar chi t'ama tanto
E t'ama tanto,
perché amor risiede nel tuo volto,
ove pose il mio destino,
destino per cui soffro mille sospiri e pene;
ma pene e sospiri che si fan gloria del costante core,
scopo alla tua beltà, segno al rigore.

Aria

Di quel bel che il ciel ti diede,
non men vaga è la mia fede,
che più forte ognor diviene;
Tu m'impiaghi, io fido t'amo,
e del tuo rigor io chiamo pregio
eguale la mia spene.

Recitativo con stromenti

Balena il Cielo, e il turbine che passa
Sovra il gravido solco,
l'ancor tenera messe
e scuote e atterra.
Ma poi sereno e vago,
squarcia le nubi il sole,
e torna il giorno tutto di raggi adorno;
onde il mesto custode
grazie rende alle stelle,

Sinfonia

Aria

Ah! Wrede, in mijn tranen
die een heldere rivier van trouw vormen,
bekijk je op een dag je stralende schoonheid,
en wanneer je dan mijn talloze smarten aanschouwt,
verander je misschien je houding,
en zal je de liefde niet langer versmaden.

Recitatief

Je zal niet langer de liefde versmaden voor wie zoveel van je houdt
en die zoveel van jou houdt,
omdat jouw gelaat dat van de liefde zelf is,
en daarin ligt mijn lot besloten,
een lot dat mij laat lijden in duizend zuchten en steunen;
maar zuchten en steunen die de glorie van een standvastig hart worden,
doelwit van jouw schoonheid, getroffen door jouw hardvochtigheid.

Aria

De hemel schonk jou al het schone,
maar niet minder schoon is mijn trouw,
die mettertijd nog sterker wordt.
Jij verwondt me, maar ik bemin je trouw,
en de hardheid van jouw hart
is niet groter dan mijn hoop.

Recitatief met instrumentale begeleiding

De hemel bliksemt, en de storm
die boven de gezwollen rivier passeert
en de nog prille gewassen
door elkaar schudt en ter aarde drukt.
Maar daarna breekt de zachte zonneshij
het wolkendek open,
en keert het licht terug, met stralen getooid
waarna de trieste herder
de sterren dankt

e lieto mira il campo verde
e salvo il gregge amato.
Così, del tuo spietato genio che mi tormenta,
vedrò cangiar il minaccioso aspetto,
e allor doppio diletto avrò del vinto tuo fero rigore,
e dal mio tanto mal gradito amore.

Aria

Per trofei di mia costanza
Mi fa cenno la speranza
Ch'io rimiri i tuoi rigori.
E mi dice: soffri o cor!
Che poi felice saran gioje i tuoi dolori.

en zijn blik opgelucht richt op het groene veld
en de geliefde kudde die nu veilig is.
Net zo zal ik de dreigende aanblik zien veranderen
van jouw meedogenloze geest die mij foltert,
en jouw overwonnen hardvochtigheid
en mijn zo lang afgewezen liefde zullen mij dubbel plezier bezorgen.

Aria

Als beloning voor mijn standvastigheid
geeft de hoop mij een teken
om opnieuw je hardheid te aanschouwen
en ze zegt mij: lijd nu, o hart!
Want je pijn wordt later gelukkige vreugde.

Cantate 'Spande ancor a mio dispetto', HWV165

voor bas, violen en basso continuo

Aria

Spande ancor a mio dispetto
nube densa, oscura, e bruna
fiero nembo in faccia al sole.
E il mio cor, che langue in petto,
al rigor di sua fortuna
piu s'affanna e piu si duole.

Accompagnato

Oh ! Che da fiere pene,
quasi da mostri orrendi,
porto il cor lacerato;
freme il mare agitato,
piu non son l'aure amene,
ma rabbioso ogni vento
corre le vie del cielo, e con oltraggio
toglie la verde chioma al pino, al faggio
Precipitoso il fiume
cade di balza in balza,
e dove piu s'innalza,
da torrenti accresciuto, al campo i fiori
e l'innocente ovil toglie a' pastori.
Tuona l'etra e balena,
fulmina Giove irato,
e tenebroso il cielo,
cinto d'oscuro velo,
cuopre tutto d'orrore un disperato.

Aria – Andante

Da balza in balza
se cade il fiume,
da pena in pena
pur passa il cor;
e mai s'inalza
sopra le piume
di amor che frena
l'altrui dolor.

PAUZE

Aria

Zij spreidt nog steeds, tot mijn wanhoop,
een dikke, donkere, bruine wolk
een trotse stapelwolk over het gelaat van de zon.
En mijn hart, dat smacht in mijn borst,
lijdt en huilt
om haar bittere lot.

Accompagnato

Oh! Door welke helse pijnen,
als monsters zo verschrikkelijk,
wordt mijn hart verscheurd;
de onstuimige zee siddert,
de winden zijn niet langer kalm,
maar alle winden jagen vertoornd
over de paden van de hemel, en woedend
breken ze de kruinen van pijnboom en beuk.
De rivier stort zich onstuimig
van helling tot helling omlaag,
en waar door stortbeken het waterpeil stijgt
worden de weiden van hun bloemen,
en de herders van hun onschuldige schapen beroofd.
Donder en bliksem beroeren de lucht,
Jupiter slingert woedend zijn schichten
en de hemel, duister
en omgord met een donkere sluier,
stort over een wanhopige deze verschrikking uit.

Aria - Andante

Van helling tot helling
stort de rivier zich naar beneden,
en van smart naar smart
gaat ook het hart,
en nooit verheft het zich
boven de pijlen
van een liefde die
de pijn van een ander lenigt.

PAUZE

Cantate 'O numi eterni' (La Lucrezia), HWV145

voor sopraan en basso continuo

Recitativo

O Numi eterni!
O Stelle, stelle!
Che fulminate empi tiranni,
Impugnate a' miei voti
Orridi Strali:
Voi con fochi tonanti
Incenerite il reo Tarquinio e Roma.
Dalla superba chioma
Omai trabocchi il vacillante alloro
S'apra il suolo in voragini
Si celi, con memorando esempio
Nelle viscere sue l'indegno e l'empio.

Aria - Adagio

Già superbo del mio affanno
Traditor dell'onor mio
Parte l'empio, lo sleal.
Tū punisci il fiero inganno
Del fellow, del mostro rio
Giusto Ciel, parca fatal!
Già superbo, etc.

Recitativo

Ma voi forse nel cielo
Per castigo maggior del mio delitto,
State oziosi, o provocati Numi:
Se son sorde le stelle
Se non mi odon le sfere
A voi Tremende Deità
Deità dell'abisso mi volgo
A voi, a voi spetta
Del tradito onor mio far la vendetta.

Recitatief

O eeuwige goden!
O sterren, sterren!
Die goddeloze tirannen neerbliksemen,
luister naar mijn smeekbeden,
neem jullie gruwelijke stralen ter hand,
en leg met jullie bulderende vuren
de misdadige Tarquinius en Rome in de as.
Moge de laurierkrans aan flarden gescheurd
om dat trotse hoofd hangen,
laat zich in de aarde een afgrond openen,
en laat deze, als gedenkwaardig voorbeeld,
deze onwaardige goddeloze in zijn binnenste opslokken.

Aria - Adagio

De trouweloze, goddeloze,
die mijn smart hooghartig negeerde,
en mijn eer verried, is nu weg.
Straf jij nu, Rechtvaardige Hemel, fatale schikgodin
het kwaadwillige bedrog
van die verrader, dat slechte monster!
De trouweloze, goddeloze,....

Recitatief

Maar misschien, o geprikkelde Goden
kijken jullie werkeloos toe
om mijn misdaad nog strenger te straffen:
daar de sterren doof blijven
en de hemelsferen mij niet horen,
richt ik mij tot u, verschrikkelijke goden,
goden van de afgrond,
aan u, aan u komt het toe
mijn verraden eer te wreken.

Aria - Allegro

Il suol che preme,
L'aura che spira
L'empio romano
S'apra, s'infetti.
Se il passo move,
Se il guardo gira,
Incontri larve,
Riune aspetti.
Il suol che preme, etc.

Recitativo

Ah! Che ancor nell'abisso
Dormon le furie,
I Sdegni e le vendette.
Giove dunque per me non ha saette.
E pietoso l'Inferno?
Ah! Ch'io già son in odio al Ciel, a Dite:
E se la pena non piomba sul mio capo
A' miei rimorsi è rimorso
Il poter di castigarmi.

Furioso

Questi la disperata anima mia puniscan, si

Adagio

Ma il ferro che già intrepida stringo

Aria - Larghetto

Alla salma infedel porga la pena.

Recitativo

A voi, a voi, padre, consorte, a Roma,
Al mondo presento il mio morir;
Mi si perdoni il delitto esecrando
Ond'io macchiai involontaria il nostro onor,
Un'altra più detestabil colpa,
Di non m'aver uccisa pria del misfatto,
Mi si perdoni.

Aria - Allegro

Moge de aarde zich openen,
moge de wind waaien,
en de trouweloze Romein
niet ongemoeid laten.
En moge hij, als hij wegvlucht,
zijn blik elders richt,
slechts wrakken tegenkomen,
en zich aan ruines verwachten.
Moge de aarde ...

Recitatief

Ach! Slapen dan nog in de afgrond
de razernij,
de verachting en de wraak?
Jupiter heeft voor mij dus geen pijlen?
Heeft de onderwereld dan geen mededogen?
Ach! Blijkbaar word ik gehaat door hemel én hel:
En indien de smart mij niet treft,
spijt het mij onder alle dingen het meest,
dat ik hier zo gestraft word.

Furioso

Mogen zij mijn wanhopige ziel straffen, ja.

Adagio

Maar onverschrokken klem ik het zwaard in mijn hand.

Aria - Larghetto

Moge dat trouweloze stoffelijke overschot gepijnigd worden.

Recitatief

Aan u, aan u, vader, echtgenoot, aan Rome,
Aan de wereld toon ik mijn sterven;
mij weze vergeven deze afschuwelijke misdaad
waarmee ik onze eer onvrijwillig besmeur,
en andere, nog weerzinwekkender schuld,
dat ik mezelf niet doodde voor de misdaad,
weze mij vergeven.

Arioso

Già nel seno comincia a compir
Questo fero i duri uffizi
Sento ch'il cor si scuote
Più dal orror di questa caduta invendicata
Che dal furor della vicina morte.

Furioso

Ma se qui non m'è dato castigar il tiranno
Opprimer l'empio con più barbaro esempio
Per ch'ei sen cada estinto
Stringerò a' danni soi mortal saetta.
E furibonda e cruda nell'Inferno farò
La mia vendetta.

Arioso

Reeds begint het ijzer in mijn lichaam
zijn tragische werk te voltrekken.
Ik voel dat het hart door elkaar geschud wordt,
meer door de verschrikking van deze ongewroken val
dan van de razernij van de nabije dood.

Furioso

Maar als het mij niet is gegund de tiran af te straffen
dan zal ik de trouweloze met een nog barbaarser voorbeeld treffen,
opdat hij levenloos zou neervallen,
zal ik de dodelijke pijl tegen hem richten.
En in de hel zal ik razend en meedogenloos
mijn wraak voltrekken.

Cantate 'Cuopre tal volta il cielo', HWV98

voor bas, 2 violen en basso continuo

Recitativo accompagnato

Cuopre tal volta il cielo,
nube oscura improvvisa,
e tenebrosa velo
spande nera tempesta in faccia al sole;
turbato il rio si duole,
e il tridentato Dio,
voragini spumanti,
apre fra l'onde ad assorbir le vele.
Con impeto crudele,
scuoton rapidi vanni aure nemiche,
e per le spiagge apriche cadono
dissipati e fronde e fiori,
feriscono gli orrori
che ingombrano di Giuno,
molli campi insidiosi lampi,
e repentino tuono
fa più temer con strepito suono.

Aria

Tuona, balena, sibila il vento,
e l'etra s'oscura,
s'agita il mar.
E rio spavento
barbara pena
così congiura per tormentar.

Recitativo

Così fiera procella da rio tormento,
a spaventar va l'alme;
ma le perdute calme,
misero assai più gemo,
e mi querelo quando in tempesta miro
il volto del mio ben, ch'è pari al cielo;
Torbido a me
d'intorno ombre spande d'affanni,
e sdegnosi, e tiranni;

Recitativo accompagnato

Soms wordt de hemel verduisterd
door een plots opduikende donkere wolk
en een gitzwart onweer
strekt een sluier uit over het gelaat van de zon;
de rivier klaagt verstoord,
en de god met de drietand
opent tussen de golven
schuimende afgronden die de schepen verslinden.
Met wrede onstuimigheid
slaan de vijandige winden hun vleugels uit
en op de brede oevers vallen
blaadjes en bloemen her en der verspreid
geniepig bliksemschichten verjagen
de monsters die de zachte velden
van Juno bezetten,
en een plotse donder
brengt hen met opzienbarend lawaai aan het schrikken.

Aria

Het dondert, bliksemt, de wind giert
en de hemel is betrokken,
de zee staat in rep en roer
en een ontzettende angst,
een barbaarse pijn
spannen samen en kwellen des te meer.

Recitativo

Zo kan een grote storm met kwalijke kwellingen
de ziel in grote angst onderdompelen:
maar in al mijn ellende, zucht ik nog meer
om de rust en vrede die ik kwijt speel,
wanneer ik midden in het onweer
het gelaat van mijn geliefde aanschouw, de gelijke van de hemel;
in de troebele lucht om me heen
zie ik de schaduwen van mijn smarten,
boze tirannen,

or fuggitivi
or tardi lampi sono i suoi sguardi
e son fulmini orrendi i detti alteri,
onde fra ciechi orrori
errano già confusi i miei pensieri.

Aria

Per pietà de'miei martiri,
sia, mio ben, l'arco del ciglio
sempre l'iride di pace.
Che se irato a me lo giri,
senza scampo nel periglio
la mia vita è più fugace.

wiens blikken nu eens snelle,
dan weer trage lichtflitsen zijn
en wiens scherpe woorden afschuwelijke bliksems zijn,
waardoor mijn gedachten in grote verwarring
verdwalen tussen die blinde verschrikkingen.

Aria

Uit mededogen om mijn smarten
hoop ik, mijn geliefde, dat de boog van jouw wenkbrauw
een regenboog van vrede mag zijn
en als je hem boos tot mij wendt,
zal mijn leven, zonder beschutting tegen het gevaar
des te kortstondiger zijn.

De Beeldengroep 'Apollo en Daphne' (1622-1625) van de barokke beeldhouwer en architect Gian Lorenzo Bernini (1598-1680)

Duet 'Una guerra ho dentro il seno' uit 'Apollo e Dafne', HWV122

voor sopraan, bas en orkest

Apollo & Dafne

Una guerra ho dentro il seno
che soffrir più non si può,

Apollo

Ardo, gelo,

Dafne

Temo e peno,

Apollo & Dafne

s'all'ardor non metti freno
pace aver mai non potrò.

Apollo & Dafne

In mijn hart woedt een oorlog
en grotere pijn dan dit bestaat er niet.

Apollo

Ik brand, ik bevries,

Dafne

ik vrees, ik lijd,

Apollo & Dafne

als je deze gloed niet tracht te stillen
zal ik nooit vrede kennen.

Scherzi Musicali

Scherzi Musicali is één van de jonge veelbelovende ensembles uit het circuit van de historische uitvoeringspraktijk. Het werd gesticht door Nicolas Achten, één van de weinige klassieke zangers die zich naar historisch voorbeeld begeleidt op verschillende instrumenten (luit, harp, klavecimbel). Scherzi Musicali bestaat uit jonge zangers en instrumentalisten die in diverse bezettingen de oude uitvoeringspraktijk proberen te herontdekken. Ze benaderen hierbij de muziek steeds vanuit een gedegen musicologisch onderzoek. Het ensemble legt zich vooral toe op het uitvoeren van meesterwerken die in de vergetelheid zijn geraakt, zonder echter de topwerken uit het repertoire te veronachtzamen, en dit geldt zowel voor het profane, sacrale als het operarepertoire. Sinds de oprichting van het ensemble in 2006 concerteert Scherzi Musicali in België, Frankrijk, Nederland, Luxemburg en Engeland, en was het te gast bij het Festival van Vlaanderen, de Bijloke (oa. met een 'Featuring Concert' met Emma Kirkby), het Concertgebouw Brugge, deSingel, Bozar, het Festival de Wallonie, l'Automne Musical de Spa, de Operadagen Rotterdam, AMIA Strasbourg, het Festival Baroque de Pontoise, etc. Scherzi Musicali wijdde zijn eerste opnames aan werken die nog niet op cd waren uitgegeven. 'L'Euridice' van Giulio Caccini (allereerste opera ooit in druk verschenen) en het album 'Dulcis Amor Iesu' (motetten van Giovanni Felice Sances) werden opgenomen voor het label Ricercar. Elke cd werd met veel enthousiasme onthaald door de internationale pers: Joker van Crescendo, La Clef van Resmusica, Prelude Classics Award 2009, 4 sterren in Monde de la Musique, 5 Diapasons, Muse d'Or, Ring de Classique Info, 'Outstanding' in International Record Review... In September 2011 verscheen het album 'Petits Motets', gewijd aan de Brusselse componist Joseph- Hector Fiocco (label Musique en Wallonie, collection inédits). Verder recent nieuws is de samenwerking met het label Alpha, bij wie in de loop van Februari 2012 'La Catena d'Adone' van Domenico Mazzocchi zal uitgebracht worden. Scherzi Musicali wordt ondersteund door la Communauté française de Belgique (Direction générale de la Culture, service de la Musique) en door de gemeente Elsene.
www.scherzimusicali.be

Nicolas Achten

Nicolas Achten (bariton, klavecinist, luitist, harpist en leider van zijn ensemble Scherzi Musicali) is een rijzende ster in de oude-muziekwereld. In 2006 werd hij laureaat van het zevende Concours International de Chant baroque de Chimay. Vervolgens werd hij verkozen tot Artiste Classique 2009 bij de Octaves de la Musique, en kreeg hij in 2009 de Prijs voor Jonge Musicus van het Jaar van de Belgische muziekmakers. Hij werd geboren te Brussel in 1985, volgde zang, luit, klavecimbel en barokharp aan de conservatoria van Brussel en Den Haag en vervolmaakte zich tijdens talrijke masterclasses, zoals aan de Académie baroque d'Ambronay en het Centre de la Voix de Royaumont. Nicolas concerteert sinds 2004 regelmatig met prestigieuze ensembles uit de oude-muziekwereld, zoals l'Arpeggiata, la Fenice, La Petite Bande, Ausonia, les Agréments, Akadèmia, Les Talens Lyriques, Il Fondamento, Les Musiciens du Louvre, Il Seminario Musicale en le Poème Harmonique. Hij is één van de weinige klassiek geschoolde zangers die zich, naar historisch voorbeeld, al zingend begeleidt op verschillende instrumenten. Om deze praktijk verder uit te diepen, steeds getoetst aan musicologisch onderzoek, stichtte hij het ensemble Scherzi Musicali, dat reeds op veel bijval en enthousiasme kon rekenen van het publiek en de internationale pers (Joker van Crescendo, La Clef van Resmusica, Prelude Classics Award 2009, 4 sterren in Monde de la Musique, 5 Diapasons, Muse d'Or, Ring de Classique Info, 'Outstanding' in International Record Review...). Nicolas Achten doceert aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel en was reeds verschillende malen gastdocent aan de University of East Anglia, de Operastudio Vlaanderen en bij zomerstages van Transparant en de Yorke Trust (Norfolk).
www.nicolasachten.be

Marie de Roy

Al van jongs af aan is Marie de Roy gepassioneerd door zang. Ze startte haar muzikale opleiding in de muziekacademia van Edingen en Binche. Vervolgens studeerde ze aan de conservatoria van Brussel en Bergen waar ze meerdere prijzen behaalt, onder meer de Eerste Prijs voor Concertzang in de klas van Gerda Hartman en de Eerste Prijs Kamermuziek in de klas van Guy Van Waas in het Koninklijk Conservatorium van Bergen. Ze sloot met brio haar opleiding af en behaalde daarop het Hoger Diploma van Operazang en Lyrische Kunst in het conservatorium van Luxemburg bij Louis Landuyt alsook het Hoger Diploma voor Concertzang in het Koninklijk Conservatorium van Bergen bij Marianne Pousseur en Peter Ickx. Verdere vervolmatingcursussen volgt ze bij Janet Thompson, Rachel Yakar en onlangs nog bij Mary Morisson in Canada. Marie de Roy stond reeds op heel wat Belgische concertpodia, onder meer met het Belgian Sinfonia Orchestra onder leiding van Michel Van den Bossche, met zowel barokke als klassieke en romantische werken. Ze vertolkte verschillende solistenpartijen, onder andere in het 'Stabat Mater' van Pergolesi, het 'Te Deum' van Marc-Antoine Charpentier, het 'Requiem' en de 'Vesperae Solennes de Confessore' van Mozart, en in 'Die Schöpfung' van Haydn. Bovendien is ze een vaste soliste van het Edings Muziekfestival. Ook in Frankrijk, Italië en in Nederland treedt ze regelmatig op. Onlangs zong ze in de productie 'Dido and Aeneas' van Purcell en in andere concerten in het kader van Europalia-Italië. Verder vertolkte ze rollen in 'Opera Pompier', een creatie van Victor Kissine, 'La Voix Humaine' van Francis Poulenc en 'Le Nozze di Figaro' van Mozart (als La Contessa).

Benoît Laurent

Benoît Laurent studeerde aanvankelijk blokfluit, moderne hobo en barokhobo in België. Zijn leraren waren Frederic de Roos, Paul Dombrecht, Ann Vanlancker en Sylvain Cremers. Later specialiseerde hij zich in Duitsland bij Michael Niesemann. In augustus 2008 behaalde hij een tweede prijs op de solistenwedstrijd van het festival Musica Antiqua Brugge. Momenteel is hij leraar barokhobo aan de Hochschule für Musik in Frankfurt en aan het Koninklijk Conservatorium van Brussel. Benoît Laurent werkt samen met tal van gerenommeerde barokorkesten en –ensembles zoals Concerto Köln, B'Rock, Orchestre des Champs Elysées, Les Agrémens, Amsterdam Baroque Orchestra en Il Gardellino. Als solist trad hij ondermeer op met Concerto Köln, Les Agrémens, Les Muffatti, Akademie für Alte Musik Berlin en La Stagione Frankfurt. Met Les Muffatti nam hij recent de onuitgegeven concerten van Sammartini op voor het label Ramée (mei 2011). Met zijn eigen ensemble, Lingua Franc, nam hij Duitse ensemblemuziek voor hobo op (Ricercar, 2010) en met Les Agrémens maakte hij een opname van het Hoboconcerto in C van Lebrun (Ricercar, 2011).

Scherzi Musicali © Emilie Lauwers

SCHERZI MUSICALI

muzikale leiding, bariton, klavecimbel, tripelharp

Nicolas Achten

sopraan

Marie de Roy

hobo

Benoît Laurent

viol

Varoujan Doneyan

Marcin Lasia

Joanna Huszcza

Blanka Nieciag

Patrizio Germone

cello

Sally Woods

gamba

Eriko Semba

theorbe

Simon Linné

luit, barokgitaar

Solmund Nystabakk

orgel, klavecimbel

Korneel Bernolet

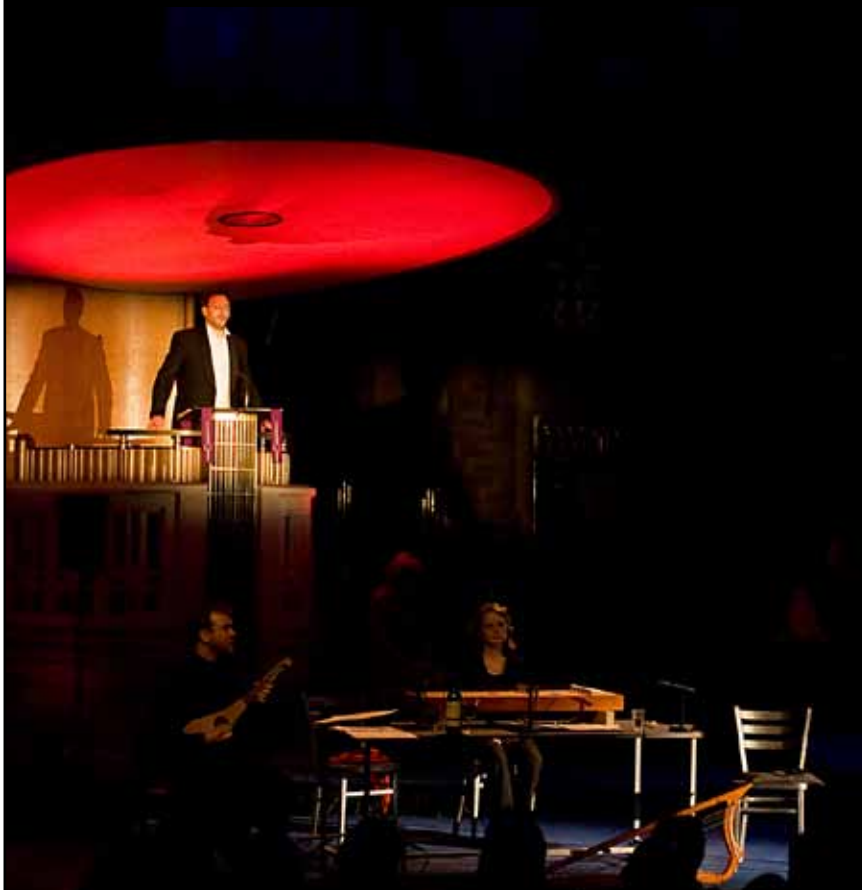
BINNENKORT IN DESINGEL

SHIELD OF HARMONY & ANDREAS SCHOLL OSWALD

ANDREAS SCHOLL altus, bariton **REINOUT BUSSEMAKER** spel

JOS GROENIER regie **URI RAPAPORT** licht, beeld en video

O VON WOLKENSTEIN Liedereren (geënsceneerd)

VR 13 JAN 2012 rode zaal / 20 uur

INLEIDING Steven Marien in gesprek met Marc Lewon 19.15 uur / blauwe
foyer

€ 32, € 28, € 24 basis **€ 28, € 24, € 20** -25/65+ **€ 8** -19 jaar

architectuur theater dans muziek

WWW.DESINGEL.BE

T +32 (0)3 248 28 28
DESGUINLEI 25 / B-2018 ANTWERPEN

WORD **FAN** VAN DESINGEL OP **FACEBOOK**

deSingel is een kunstinstelling van de Vlaamse Gemeenschap en geniet de steun van

hoofdsponsor

mediasponsors

SAE STAD ANTWERPEN

Haven van
Antwerpen

klara

Go
BRA

dS De
Standaard

Knack

CANVAS